

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2022-171
Den 30. marts 2022

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 12. april 2022

SAMLENOTAT

1. Konferencen om Europas Fremtid	2
2. Den landespecifikke retsstatsdialog	5

1. Konferencen om Europas Fremtid

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret notat (ændringer er markeret med streg i marginen)

1. Resumé

Plenarforsamlingen d. 29.-30. april er sidste plenar, inden Konferencens bestyrelse udarbejder og præsenterer den endelige rapport til formændene for Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet på europadagen d. 9. maj. Med baggrund i borgernes anbefalinger er der i arbejdsgrupperne udarbejdet endelige forslag inden for Konferencens ni emner. Rådet har besluttet ikke at tage individuel stilling til de enkelte forslag som led i Konferencen, men det er muligt, at de øvrige komponenter, herunder borgerne tager stilling eventuelt gennem en rangordning af forslagene. Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke detaljerede oplysninger om den kommende drøftelse på rådsmødet, men forventningen er, at formandskabet vil orientere om status for arbejdet i Konferencen og den konkrete tilrettelæggelse af den afsluttende plenarforsamling d. 29.-30. april.

2. Baggrund

Konferencen om Europas fremtid udspringer bl.a. af et løfte, som kommissionsformand Ursula von der Leyen afgav i forbindelse med udpegningen af den nye EU-Kommission i 2019. Det var oprindeligt planen, at Konferencen skulle være lanceret i foråret 2020, men starten måtte udskydes pga. COVID-19. Rådet, Europa-Parlamentet og EU-Kommissionen offentliggjorde deres ønsker og forventninger til Konferencen sidste år, og efter lang tids forhandlinger blev de tre institutioner enige om rammerne for Konferencen. Formændene for Rådet, Europa-Parlamentet og EU-Kommissionen underskrev d. 10. marts 2021 en fælles erklæring, som bl.a. fastsatte tidsrammen og den overordnede struktur for Konferencen.

Forud for Konferencens officielle åbningsceremoni d. 9. maj 2021 i Strasbourg blev Konferencens centrale, digitale platform for borgerdialogerne lanceret d. 19. april. Efterfølgende blev der afholdt en borgerbegivenhed i Lissabon d. 17. juni med deltagelse af medlemslandenes borgerrepræsentanter. Derudover er der blevet afholdt plenarforsamlinger hhv. d. 19. juni, 23. oktober 2021, d. 21.-22. januar 2022 og d. 11.-12. marts i Strasbourg, hvor anbefalingerne fra borgerne har været drøftet. Plenarforsamlingerne d. 25.-26. marts og d. 8.-9. april, herunder på møder i de ni arbejdsgrupper, har haft til opgave at kondensere borgeranbefalingerne til forslag under en række hovedoverskrifter og med underliggende foranstaltninger. Arbejdet hermed forudses afsluttet på plenarforsamlingen d. 29.-30. april, hvorefter forslagene videregives til Konferencens bestyrelse der udarbejder den endelige rapport. Rådet har besluttet ikke at tage individuel stilling til de enkelte forslag som led i Konferencen, men i stedet afvente opfølgningen på den endelige rapport i tiden efter Konferencens afslutning. De øvrige komponenter i Konferencen, herunder borgerne, vil derimod muligvis tage stilling til de enkelte forslag og rangere dem i prioriteret rækkefølge.

Konferencen understøttes af den samtidige gennemførelse af nationale debatter om Europas fremtid. I Danmark har Europa-Nævnet bevilget 3,8 millioner kroner til afholdelse af yderligere 188 arrangementer over hele landet med tilknytning til Konferencen.

Danmark har været blandt initiativtagerne til et fælles indspil til Konferencen i form af et non-papir sammen med 11 andre medlemslande, som deler de danske ambitioner om, at Konferencen skal fokusere på at fremme et effektivt EU, der leverer konkrete, politiske resultater til gavn

for borgerne. Non-papiret fastslår desuden, at Konferencen bl.a. også bør have til formål at øge EU's demokratiske legitimitet, herunder gennem øget åbenhed om EU's lovgivningsarbejde samt ved at overveje muligheder for at styrke de nationale parlamenters rolle i EU's daglige arbejde.

Derudover er Danmark – sammen med Nederlandene og Tyskland – hovedinitiativtager i en åbenhedsalliance, der blev lanceret den 23. september 2021 ved en såkaldt åbenhedspledge, som samtlige medlemslande har tilsluttet sig, foruden EU-Kommissionen, en række medlemmer af Europa-Parlamentet og Den Europæiske Ombudsmand. Den 9. marts 2022 var udenrigsministeren – sammen med tyske og nederlandske ministerkolleger – vært for et online åbenhedsarrangement med deltagelse af EU's ombudsmand, Kommissionen og en række borgere.

3. Formål og indhold

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke detaljerede oplysninger om den kommende drøftelse på rådsmødet. Det er dog den foreløbige forventning, at formandskabet vil orientere om status og om den konkrete tilrettelæggelse af den afsluttende plenarforsamling d. 29.-30. april.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vedtog resolutioner i både januar og juli 2020 om dets ønsker og forventninger til Konferencen. Parlamentet lagde her op til, at Konferencen beskæftiger sig med en bred vifte af emner, heriblandt også en række institutionelle spørgsmål om blandt andet gennemførelse af transnationale lister ved valg til Europa-Parlamentet og udvælgelsen af spidskandidater til posten som kommissionsformand. Europa-Parlamentet tilsluttede sig den 4. marts 2021 fælleserklæringen om rammerne for Konferencen, som formændene for Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen underskrev den 10. marts 2021.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Konferencen om Europas fremtid ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det kan dog ikke udelukkes, at den afsluttende rapport på Konferencen vil indeholde målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne medføre omtalte konsekvenser, såfremt de følges op med konkrete forslag til beslutninger. Konsekvenserne af disse kan først vurderes, når de konkrete forslag foreligger.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det vides endnu ikke, hvad der bliver fokus for drøftelserne på rådsmødet den 12. april 2022. Det er dog forventningen, at der fortsat er enighed om, at Rådet i den afsluttende fase af Konferencen ikke vil tage individuel stilling til eller rangordne forslagene som led i Konferencen. Det

er ligeledes forventningen, at medlemslandene generelt fortsat vil finde det afgørende, at Konferencen ikke er et beslutningsorgan, og at institutionerne først efter Konferencen vil tage stilling til Konferencens udfald, således som det fra starten har været fastlagt i Konferencens grundlag.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringens holdning er, at Konferencen så vidt muligt bør fokusere på et politisk indhold og pege på konkrete, politiske resultater via EU-samarbejdet inden for rammerne af de strategiske prioriteter, som Det Europæiske Råd tidligere har vedtaget, og den eksisterende Traktat. Samtidig bør Konferencens fokus på institutionelle reformer begrænses.

Der er i regeringens optik tale om en idékonference, hvor borgerne er sat i centrum. Konferencen er ikke et beslutningsorgan.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 17. marts 2022.

2. Den landespecifikke retsstatsdialog

KOM(2021) 0700

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 12. april 2022 forventes en drøftelse af fem landekapitler i Kommissionens årlige retsstatsrapport, som blev offentliggjort i juli 2021. Det drejer sig om hhv. Luxembourg, Ungarn, Malta, Nederlandene og Østrig. Kommissionen forventes indledningsvist at præsentere landekapitlerne. Efterfølgende vil der være mulighed for, at medlemsstaterne kan stille spørgsmål til de enkelte landekapitler, som de pågældende medlemsstater vil kunne besvare. Fra dansk side støtter man Kommissionens indsats for at øge monitoreringen af retsstatsforholdene i medlemsstaterne. Danmark bakker ligeledes op om, at den årlige retsstatsdialog suppleres af landespecifikke drøftelser på baggrund af Kommissionens retsstatsrapport.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 20. juli 2021 sin anden årlige retsstatsrapport. Rapporten redegør for retsstatsforholdene på tværs af EU og særskilt i de enkelte medlemsstater.

Som led i indsatsen for at styrke retsstatsprincippet i EU's medlemsstater lagde Kommissionen i en meddelelse fra juni 2019 op til, at Kommissionen på årlig basis skulle udarbejde en retsstatsrapport. Formålet med rapporten er at monitorere efterlevelsen af retsstatsprincippet på tværs af EU's medlemsstater for bedre rettidigt at kunne identificere problematiske tendenser og dermed forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer. Forslaget fik bred opbakning blandt medlemsstaterne.

Rapporten blev udarbejdet for anden gang i 2021. Rapporten baserer sig på skriftlige bidrag fra samtlige medlemsstater samt på anerkendte kilder såsom Venedig-Kommissionen og GRECO. Derudover har Kommissionen gennemført landebesøg under udarbejdelsen af rapporten, som har fundet sted virtuelt grundet COVID-19.

Rapporten udgør et solidt grundlag for at vurdere retsstatssituationen på tværs af EU. Samtidig tilvejebringer rapporten grundlaget for Rådets årlige dialog om retsstatsprincippet, som indebærer først en horisontal drøftelse af retsstatssituationen i EU og dernæst landespecifikke drøftelser. Den horisontale drøftelse af rapporten blev gennemført på rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. oktober 2021, og på rådsmødet (almindelige anliggender) den 23. november 2021 blev de næste fem landekapitler i protokollær rækkefølge drøftet (Kroatien, Italien, Cypern, Letland og Litauen). På nuværende tidspunkt er der blevet gennemført landespecifikke drøftelser af 15 medlemsstater, og i løbet af de kommende år vil alle medlemsstater derved "komme under luppen".

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 12. april 2022 forventes en drøftelse af fem landekapitler i Kommissionens retsstatsrapport (Luxembourg, Ungarn, Malta, Nederlandene og Østrig). Kommissionen forventes indledningsvist at præsentere landekapitlerne. Der vil efterfølgende være mulighed for, at medlemsstaterne kan engagere sig i dialogen om de enkelte landekapitler og stille spørgsmål til de pågældende medlemsstater.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater, herunder Danmark, har løbende udtrykt støtte til Kommissionens øgede monitorering af retsstatsforholdene på tværs af EU og i de enkelte medlemsstater.

Enkelte lande har modsat været mere kritiske over for Kommissionens øgede monitorering.

Der forventes samlet set opbakning til Kommissionens rapport samt det franske formandskabs initiativ om at fortsætte retsstatsdialogen på baggrund af rapporten efter samme metode som under tidligere formandskaber.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemsstater lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. Efterlevelse af retsstatsprincippet er afgørende for både legitimiteten og effektiviteten af samarbejdet mellem EU's medlemsstater, inkl. det indre marked. Regeringen bakker derfor varmt op om Kommissionens initiativ om løbende at monitorere og drøfte efterlevelsen af retsstatsprincippet.

Retsstatsrapporten er et nyttigt redskab til at identificere mulige, negative tendenser og til rettidigt at forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer, som det efterfølgende er vanskeligt at rette op på. Regeringen finder samtidig, at Kommissionens retsstatsrapport og retsstatsdialogen i Rådet er et nyttigt supplement til artikel 7-procedurerne, EU-Domstolens virke og den kommende retsstatsmekanisme.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen er ikke tidligere forelagt Folketingets Europaudvalg.